

DIDAKTIKA

Osnovne akademske studije

Predmetni nastavnik: **prof. dr Svetlana Španović**
svetlana.spanovic@gmail.com

Asistent: **doc. dr Dejan Đorđić**
djordjic87@gmail.com

Studijski programi: **Diplomirani učitelj i Diplomirani dizajner medija u obrazovanju**

Status predmeta: **obavezan**

Semestar – IV   Fond časova: 3 + 2   ESPB – 5

Ciljevi proučavanja sadržaja predmeta:

- ✓ Upoznavanje sa teorijskim saznanjima o zakonitostima nastavnog procesa
- ✓ Praćenje rezultata najnovijih naučnih istraživanja na području didaktike
- ✓ Korišćenje rezultata graničnih nauka za bolje razumevanje didaktičkih fenomena
- ✓ Upoznavanje sa najvažnijim didaktičkim idejama, reformama i pravcima u prošlosti i sadašnjosti
- ✓ Podsticanje kritičkog i stvaralačkog mišljenja i razvijanje otvorenosti prema inovacijskim nastojanjima u obrazovanju i nastavi
- ✓ Razumevanje značaja osnovnih didaktičkih principa i pravila koja se primenjuju u nastavnom procesu
- ✓ Upoznavanje sa specifičnostima i raznovrsnim mogućnostima primene nastavnih metoda, oblika rada u nastavi i nastavnih sredstava u različitim uslovima
- ✓ Izgrađivanje didaktičke kulture studenata, budućih učitelja i podsticanje celoživotnog učenja

Sadržaj predmeta:

1. **Osnovni teorijski i metodološki problemi Didaktike:** Didaktika kao teorija obrazovanja i nastave. Didaktika kao naučna disciplina. Didaktika u sistemu pedagoških nauka. Sistem osnovnih didaktičkih pojmova.
2. **Istorijski razvoj Didaktike (razvoj didaktičkih shvatanja):** Mislioci Stare Grčke i Starog Rima, Humanizam i Renesansa, J. A. Komenski, Ž. Ž. Ruso, J. H. Pestaloci, J. F. Herbart, K. D. Ušinski, Dž. Džui i drugi. Reformni pravci nastali krajem XIX i početkom XX veka.
3. **Ciljevi obrazovanja i nastave:** Taksonomija ciljeva obrazovanja (kognitivno, afektivno, psihomotorno područje). Operacionalizacija ciljeva obrazovanja i nastave. **Nastava kao didaktički proces:** Osnovne karakteristike nastavnog procesa. Komponente nastavnog

procesa. Proces saznavanja u nastavi. Različite interpretacije procesa saznanja u nastavi (racionalizam, empirizam, pragmatizam).

4. **Sadržaji obrazovanja:** Shvatanja i teorije o izboru nastavnih sadržaja. Nastavni plan i Nastavni program. Kurikulum, suština kurikuluma, teorije kurikuluma.
5. **Didaktički principi:** Zakoni, principi i pravila nastavnog rada. Sistem didaktičkih principa.
6. **Organizacioni oblici nastave:** Razredno-časovni i predmetni sistem nastave. Reformni pravci nastali krajem XIX i početkom XX veka. Spoljašnja organizacija školskog i nastavnog rada (školski prostor, razred, odeljenje). Unutrašnja organizacija školskog rada i njena struktura (nastavni čas). Ostali oblici školskog i nastavnog rada: dopunska nastava, dodatna nastava, izborna nastava i dr. Organizacija nastave i specifičnosti rada u kombinovanom odeljenju.
7. **Etape nastavnog procesa:** Struktura nastavnog procesa. Pripremanje učenika za rad. Obrada novih sadržaja (izvori znanja, dimenzije znanja). Vežbanje u nastavi. Ponavljanje. Proveravanje.
8. **Klasifikacija i vrste nastave.** Tradicionalni nastavni sistemi. **Savremeni nastavni sistemi:** Heuristička nastava (pojmovno određenje, geneza ideje, didaktička strategija). Programirana nastava (pojmovno određenje, geneza ideje, didaktičko oblikovanje programiranog materijala, vrste programiranog materijala). Problemska nastava (pojmovno određenje, geneza ideje, problem i problemska situacija, faze u rešavanju problema). Egzemplarna nastava (pojmovno određenje, koreni nastanka, reprezentativni i analogni sadržaji, koraci u realizaciji egzemplarne nastave).
9. **Savremeni oblici organizacije nastave i učenja:** Individualizovana nastava (individualne razlike među učenicima, geneza ideje, pojmovno određenje, oblici individualizacije) i diferencirana nastava (pojmovno određenje, modeli). Timska nastava (pojmovno određenje, geneza ideje, timovi nastavnika, organizacija rada u timskoj nastavi). Projekatska nastava.
10. **Nastavne metode:** Pojam i klasifikacija. Metoda usmenog izlaganja. Metoda nastavnog razgovora. Metoda rada na tekstu. Metoda pisanih radova. Metoda demonstracije. Metoda ilustracije. Metoda laboratorijskih i praktičnih radova. Kriterijumi za izbor nastavnih metoda. **Oblici rada u nastavi** (socijalni oblici aktivnosti učenika): frontalni, individualni, grupni i tandem oblik rada. Pedagoška radionica.
11. **Didaktički mediji:** Pojam i klasifikacija. Vizuelni mediji. Auditivni mediji. Audio-vizuelni mediji. Kompjuter u nastavi i učenju. Učenje na daljinu primenom elektronskih medija.

Udžbenik u savremenoj nastavi. Teorije o školskom udžbeniku. Didaktičko oblikovanje udžbenika, vrste udžbenika i metodika korišćenja udžbenika.

12. **Domaći rad učenika:** Specifičnosti, sadržina, obim i oblici domaćeg rada. Suština, značaj i vrste domaćih zadataka. Metodika zadavanja i proveravanja domaćih aktivnosti učenika.
13. **Planiranje i pripremanje nastave:** Potreba, oblici i vrste planiranja. Tematsko planiranje. Pripremanje nastavnika za čas i obradu nove nastavne jedinice. Uloga učenika u planiranju i pripremanju nastave.
14. **Vrednovanje u nastavi:** Praćenje, merenje i procenjivanje nastavnog rada. Ocene, ocenjivanje i njihove slabosti. Vrste i metode ocenjivanja. Opisno ocenjivanje. Objektivne tehnike, instrumenti i postupci u ocenjivanju. Portfolio u sistemu vrednovanja. Zahtevi za primenu kompleksnijeg praćenja i vrednovanja rada i učenja učenika.
15. **Značaj, uloga i ličnost učitelja:** Učitelj kao stručnjak, vaspitač, organizator, istraživač i inovator u nastavi. Timovi učitelja.

Literatura:

1. Đukić, M. (2003). *Didaktičke inovacije kao izazov i izbor*. Novi Sad, Savez pedagoških društava Vojvodine.
2. Matijević, M. i Topolovčan, T. (2017). *Multimedijska didaktika*, Zagreb: Školska knjiga
3. Španović, S. (priredila) (2016). *Didaktičke teme: Uvod u osnovnoškolsku didaktiku (zbirka tekstova)*, Sombor: Pedagoški fakultet
4. Vilotijević, M. (1999). *Didaktika 1, Predmet didaktike*. Beograd: Naučna knjiga i Učiteljski fakultet.
5. Vilotijević, M. (1999). *Didaktika 3, Organizacija nastave*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva i Učiteljski fakultet.
6. Vilotijević, M. i Vilotijević, N. (2016). *Modeli razvijajuće nastave, I*, Beograd: Učiteljski fakultet
<http://www.sao.org.rs/documents/2016/Naucni%20skup/I%20KNJIGA%20MODELI%20RAZVIJAJUCE%20NASTAVE-.pdf>
7. Vilotijević, M. i Vilotijević, N. (2016). *Modeli razvijajuće nastave, II*, Beograd: Učiteljski fakultet
<http://www.sao.org.rs/documents/2016/Naucni%20skup/II%20KNJIGA%20MODELI%20RAZVIJAJUCE%20NASTAVE%20.pdf>

Vrednovanje rada studenata

Predispitne obaveze:

Aktivnosti na proučavanju literature i drugih izvora – **10** poena

Aktivnosti na realizaciji vežbi – **20** poena

Seminarski rad/esej – **10** poena

Pismeni ispit – **60** poena

Ukupno: 100 poena

Struktura ocene:

Poeni	Ocena
--------------	--------------

---

51 – 60	6 (šest)
61 – 70	7 (sedam)
71 – 80	8 (osam)
81 – 90	9 (devet)
91 – 100	10 (deset)

Ispitna pitanja

1. Didaktika kao naučna disciplina
2. Didaktika i druge nauke
3. Osnovni didaktički pojmovi
4. Razvoj didaktičke misli
5. Nastava kao proces poučavanja i učenja
6. Ciljevi i zadaci nastave
7. Sadržaji obrazovanja – nastavni plan i nastavni program
8. Etape nastavnog procesa
9. Obrada novih sadžaja i sticanje znanja
10. Vežbanje u nastavi
11. Ponavljanje u nastavi
12. Proveravanje u nastavi
13. Tradicionalna i integrativna nastavna paradigma – uporedna obeležja
14. Etape nastavnog procesa prema L. Bognaru i M. Matijeviću
15. Didaktički principi
16. Savremeni oblici organizacije nastave i učenja nastali krajem XIX i početkom XX veka (Dalton plan, Jena plan i Projekt metoda)
17. Nastavni sistemi – pojam i klasifikacija
18. Heuristička nastava

19. Strukturni elementi specijalno pripremljenog materijala za učenje otkrivanjem u razrednoj nastavi
20. Didaktičko oblikovanje programirane nastave
21. Struktura članka u programiranoj nastavi
22. Problemska nastava kao fleksibilni sistem nastave
23. Scenario obrade sadržaja sistemom problemske nastave
24. Egzemplarna nastava
25. Timska nastava – pojmovno određenje
26. Modeli timske nastave
27. Individualizacija nastavnog procesa
28. Modeli diferencirane nastave
29. Nastavne metode: pojam i klasifikacija
30. Metoda pokazivanja/demonstracije
31. Smisao metode usmenog izlaganja
32. Vidovi nastavnikovog usmenog izlaganja
33. Nastavnikov govor – opšti zahtevi
34. Suština metode razgovora
35. Vidovi nastavnikovog razgovora
36. Rasprava kao varijanta metode razgovora
37. Uslovi za postavljanje pitanja u nastavnom razgovoru
38. Zahtevi kojih se treba pridržavati u pogledu učeničkih odgovora
39. Tekst metoda
40. Osposobljavanje učenika za učenje čitanjem
41. Metoda laboratorijskih i praktičnih radova
42. Oblici rada u nastavi – frontalni, individualni, grupni i tandem
43. Pedagoška radionica
44. Osnovni dokimološki pojmovi
45. Vrste ocenjivanja
46. Opisno ocenjivanje i opisne ocene
47. Portfolio u evaluaciji nastave
48. Školska učionica: univerzalna, specijalizovana, računarska
49. Didaktičko oblikovanje medija u nastavnom procesu
50. Powerpoint u nastavi
51. Pametna tabla
52. Strukturne komponente udžbenika
53. Udžbenik u multimedijalnom paketu
54. Planiranje nastave
55. Pripremanje nastavnika za nastavu
56. Smisao i značaj domaćih zadataka